

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVII, broj 48

27. studenoga 2007.

cijena 100 Ft

Djeca u Hrvatskoj Kemlji čekaju Svetu Barbaru

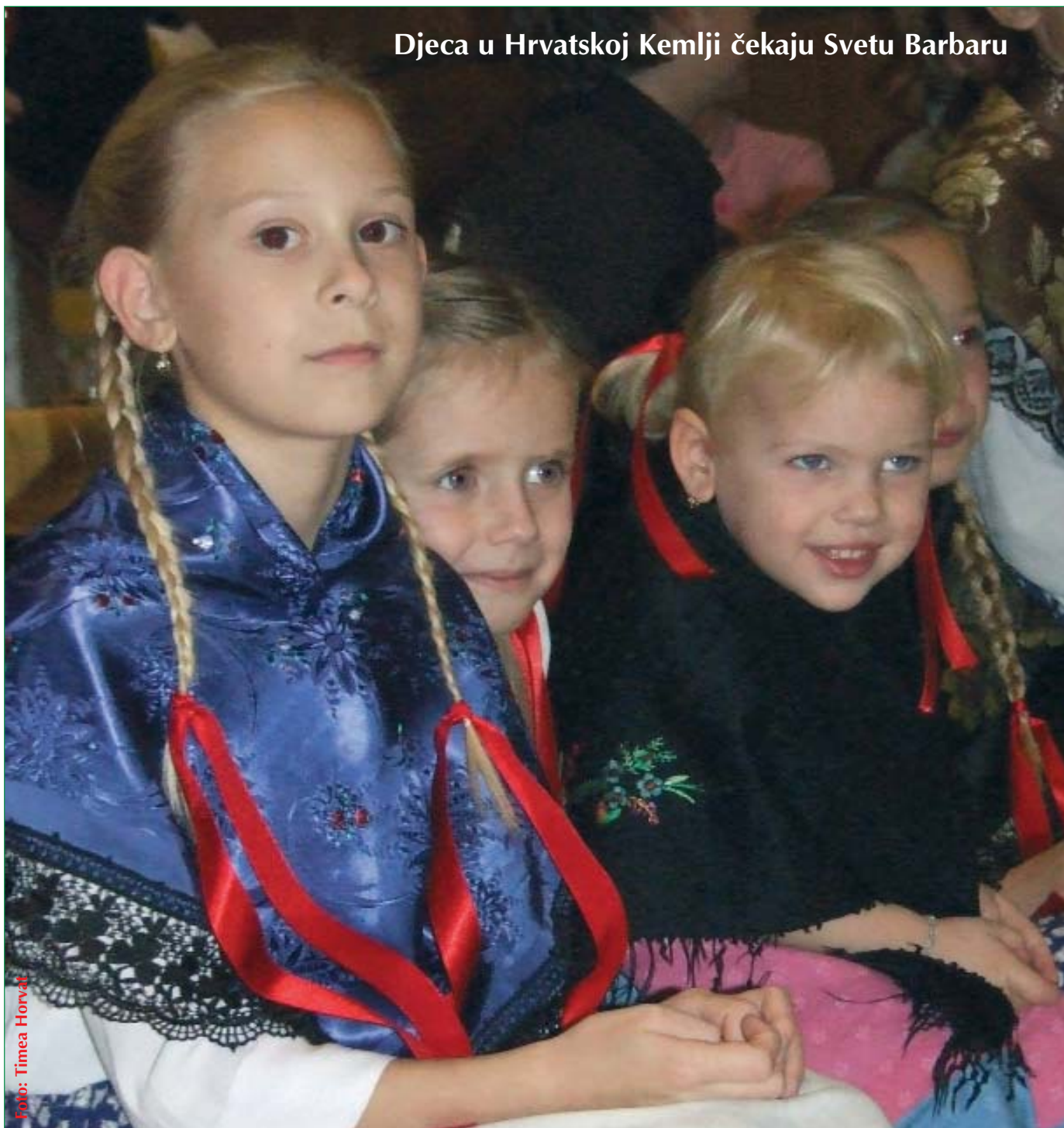

Foto: Timea Horvat

Komentar

Obrat donose svjetlo i toplina

Došašće je razdoblje nade. Iščekujemo dolazak Božića, nadolaska svjetlosti i topline, još dok sve izgleda kao da je protiv takvog nadolaska. Sve su dulje noći i sve kraći dani, sve je mračnije i hladnije, izgleda kao da će svijet propasti u hladnoći i mraku, ali tada dolazi do obrata. Sunce počinje dizati svoju putanju na obzorju, dani postaju duži, pa, premda je još vrlo hladno, znamo da će zatopeliti. Isusovo je rođenje vezano uza sunčevu obratnicu, u čemu je mnogo simbolike. Dolazak ili približavanje nečega ili nekoga ispunjava svakog uzbuđenjem radi li se o nekoj osobi, o nekom obiteljskom događaju, blagdanu ili svečanosti. Pripreme duže traju nego sam događaj i upravo to razdoblje stvara u čovjeku nadu da će nešto uspjati, dostići, uraditi, prirediti. Po prirodi ljudsko biće smisao života nalazi u stvaranju, u stvaranju nečega što i njega zadovoljava, a zadovoljava i zajednicu u kojoj živi. Presretan je kada za to dobije i priznanje ili pohvalu. Mi, pripadnici manjine, često sudjelujemo u pripremama prilikom organiziranja svojih priredaba. Neke osobe prolaze kroz fazu uzbuđenja priprema, no mislim da još vrlo mnogi ne uspiju doživjeti ljepotu iščekivanja. Zašto? Možda netko ne želi sudjelovati u društvenom životu zajednice, jer je to i naporno, treba uložiti truda, treba naći vremena za to itd. No češće se događa da neki ljudi ne žele s drugima surađivati ili se javlja osjećaj zavisti, npr. «zašto da mu pomognem, pa da on dobije pohvalu» ili «zašto da pomognem kad on meni nije» ne shvaćajući da takvim ponašanjem oni samog sebe lišavaju onoga najljepšeg, onog iščekivanja koje budi nadu u bolje, u ljepše. Zamijetila sam i to da ima ljudi koji misle da pri organiziranju priredaba, svečanosti trebaju sve sami uraditi i ne dopuštaju da se bilo tko približi iako bi bilo ljudi koji bi rado sudjelovali u tome. Zašto čine to? Možda da drugi ne misle da nije sposoban sam to napraviti, ili želi sam odnijeti «palmu», možda ne trpi drugog da se umiješa u njegove poslove ili boji se ideje predati drugima. Je li taj čovjek odista radi za zajednicu kada ne dopušta da se itko približi baš u fazi priprema? Bilo koja priredba, blagdan ili praznik vrijedi najviše onda ako više ljudi sudjeluje u tome. Ne samo na događaju već i u izradi, dočeku blagdana. Prilikom pripremanja, usuglašavanjem zamisli, znanjem i vještinom pojedina ostvaruje se ono što upravo jedan događaj treba da znači. Na dolazak božićnih blagdana pripremaju se svuda po svijetu u zajednicama, ustanovama, obiteljima i baš zbog toga je to najljepši praznik vjernika, obitelji i djece. Došašće nas uči da se pripremamo i pojedinačno, živimo li u skladu s onim što vjerujemo, da sami sebe istražimo ima li u našem srcu imalo gorčine, zavisti, ljubomore? Možda bismo trebali kadšto razmisliti o tome i prilikom manjih događaja i kada organiziramo štogod i za našu zajednicu, jer „pročišćeno srce bolje vidi svjetlost“, lakše nadolaze „svjetlo i toplina“ i u naše zajednice.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Prema podacima Državnog izbornog povjerenstva, pravo glasa na ovogodišnjim izborima za Hrvatski sabor imalo je više od 405.000 državljana bez prebivališta u Hrvatskoj. Oni su na izbore mogli izići na 265 biračkih mjesta u 53 države. Svoje su predstavnike birali između 11 stranačkih i dvije neovisne liste.

Neposredno pred izbore hrvatski tjednik Globus, prema podacima Državnog izbornog povjerenstva, objavio je da je na izbore 2003. godine izašlo manje od jedne petine hrvatskih državljana s biračkim pravom koji žive izvan Republike Hrvatske, a najniži postoci izlaska na izbore zabilježeni su u Mađarskoj. Opadajući trend izlaska na izbore prati, naravno, i trend smanjenoga broja mandata u 11. izbornoj jedinici, tako je naspram 2000. g., kada je 11. izborna jedinica dala šest mandata, taj broj smanjen 2003. na četiri, a na ovim izborima, prema privremenim izvješćima Državnog izbornog povjerenstva, 11. izborna jedinica dat će najmanje pet mandata u Hrvatski sabor.

Broj hrvatskih državljana s pravom glasa koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj nego u Mađarskoj, nešto je manji od sedamsto. Kako saznajemo, na dva biračka mjesta u Republici Mađarskoj, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu s liste birača u 11. izbornoj jedinici za područje Republike Mađarske izašlo je na izbore i glasovalo dvadeset građana. Je li to mnogo ili malo, prosudite sami. Napomenimo kako je sveukupan broj hrvatskih

državljana s pravom glasa izašlih na izbore na biračkim mjestima u Republici Mađarskoj ispod brojke sto Dakle i onih koji su mogli glasovati u 11. izbornoj jedinici i u izbornim jedinicama od 1. do 10. te u 12. izbornoj jedinici, naravno ako su prethodno udovolji postupku registracije birača koji je propisan u takvim slučajevima izbijanja s područja biračeve izborne jedinice.

Bilo je slučajeva da su hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj željeli glasovati, ali su nepažnjom izostavili potrebu prethodne registracije, pa nisu mogli obaviti biranje. U 12. izbornoj jedinici su mogli glasovati hrvatski državljani pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, i to za osam mandata, koliko nacionalne manjine imaju u Hrvatskom saboru.

Kako se Hrvatska približava danu pristupa u Europsku uniju, tako su i pred ove izbore u hrvatskoj javnosti vodene dosta oštre polemike oko 11. izborne jedinice. Protivnici su naglašavali kako ona nije u skladu s europskom normom i kako i neke članice Europske unije imaju listu za dijasporu (Portugal, Italija). Pogledamo li odaziv hrvatskih državljana iz Republike Mađarske (hrvatsku dijasporu u Mađarskoj) bez prebivališta u Republici, možemo kazati (s obzirom na odaziv birača) kako je ona potpuno nezainteresirana za političku sliku svoje druge domovine Hrvatske u nastupajućem razdoblju.

Branka Pavić-Blažetin

Relativnu većinu mandata na izborima za zastupnike Hrvatskog sabora osvojio je HDZ

Aktualno

Izbori zastupnika za Hrvatski sabor, relativnu većinu mandata osvojio HDZ, predsjednik Stjepan Mesić nakon konačnih rezultata DIP donijet će odluku o mandataru nove hrvatske vlade

Može li HDZ kao relativni pobjednik izbora sastaviti novu vladu? Tko su mu potencijalni partneri? Kome će se pridružiti koalicija HSS-HSLS, ali i pripadnici manjina? Ima li SDP mogućnosti formirati vladu lijevog centra?

26. studenoga – Prema privremenim rezultatima, koje je objavilo Državno izborno povjerenstvo, na izborima za novi saziv Sabora vodi HDZ sa 61 osvojenim mandatom, a SDP s 56. Treći, sa sedam mandata, bio bi HNS, slijedi, s osam, koalicija HSS-HSLS s regionalnim partnerima PGS-om i ZDS-om, te HDSSB i IDS sa po tri mandata. HSP i HSU ostaju na po jednom zastupniku. Nakon obrađenih više od 95 posto biračkih mjesta, SDP vodi u šest, a HDZ u četiri hrvatske izborne jedinice.

Ovo su mandati bez glasova dijaspore, koja se na ove izbore odazvala u rekordnome broju i koja će prema procjenama imati najmanje pet mandata. Prema neslužbenim procjenama, svih pet mandata moglo bi pripasti HDZ-u. Time na važnosti dobivaju i mandati nacionalnih manjina.

U 11. izbornoj jedinici, u kojoj glasuju birači iz dijaspore, HDZ je osvojio 81,93 posto glasova, neovisna lista Jerka Ivankovića Lijanovića 10,09, a izborni prag, s 4,30 posto, prešao je i HSP. Predsjednik Državnog izbornog povjerenstva (DIP) Branko Hrvatinić izjavio je da je u inozemstvu na izbore izašlo ukupno 90.200 birača, od čega čak 82.229 u Bosni i Hercegovini, gdje su do 13 sati obrađeni podaci sa svih (124) biračkih mjesta. Nakon BiH najveći odziv zabilježen je u Njemačkoj, gdje je na 21 od ukupno 23 biračka mjesta izašlo 2.142 birača.

U 12. izbornoj jedinici za nacionalne manjine, koje imaju pravo na osam mandata, srpska nacionalna manjina osvojila je tri mandata, a ostale po jedan. Prema privremenim podacima DIP-a objavljenima u 12 sati, na manjinskoj listi u šestom sazivu Hrvatskoga sabora bit će Milorad Pupovac,

Vojislav Stanimirović, Ratko Gajica, Deneš Šoja, Furio Radin, Nazif Memedi, Zdenka Čuhnli i Šemso Tanković.

Na izbore za šesti saziv Hrvatskog sabora izašlo je 63,53 posto birača, a glasovanje će se zbog neznatnih nepravilnosti ponoviti na samo tri manja izborna mjesta: dva u Zadru i jednom u Negoslavcima. Za sastavljanje većine u Hrvatskom saboru potrebno je 77 zastupnika. Srpsku nacionalnu manjinu predstavljat će Milorad Pupovac koji je osvojio 25,28 posto glasova, Vojislav Stanimirović 21,45 posto te Ratko Gajica s osvojenih 15,83 posto glasova. Mađarsku nacionalnu manjinu, prema prvim privremenim i neslužbenim rezultatima, predstavljat će Deneš Šoja koji je osvojio 47,52 posto prebrojenih glasova. Furio Radin zastupat će talijansku nacionalnu manjinu, a osvojio je 88,82 posto prebrojenih glasova. Albansku, bošnjačku, crnogorsku, makedonsku i slovensku nacionalnu manjinu, prema rezultatima, predstavljat će Šemso Tanković koji je osvojio 30,85 posto glasova.

Češka i slovačka nacionalna manjina bit će zastupljene preko Zdenke Čuhnli koja je osvojila 26,04 posto glasova. Austrijsku, bugarsku, njemačku, poljsku, romsku, rumunjsku, rusinsku, rusku, tursku, ukrajinsku, vlašku i židovsku nacionalnu manjinu, prema dosada obrađenim rezultatima, predstavljat će Nazif Memedi koji je osvojio 11,48 posto. Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo birati osam zastupnika koji se biraju u posebnoj izbornoj jedinici (12) koju čini područje cijele Republike Hrvatske. U ovoj izbornoj jedinici primjenjuje se većinski sustav, pa je izabran kandidat s najvećim brojem glasova.

BUDIMPEŠTA – Iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će 15. prosinca 2007. godine s početkom u 10 sati. Predsjednik Skupštine Mišo Hepp moli zastupnike, voditelje hrvatskih ustanova, predsjednike županijskih samouprava, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj da svoje primjedbe i prijedloge (i prijedloge tijela ili ustanova na čijem ste čelu) u svezi s temama sjednice, u pisanom obliku, pošalju na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave najkasnije do 23. studenoga 2007. godine.

Za sastanak se predlaže ovaj dnevni red:

1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao; Izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik; Referent: Mišo Hepp, predsjednik.
2. Plan rada za 2008. godinu.
3. Ostala pitanja i prijedlozi: a) Financijsko izvješće HDS-a za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2007. godine. Referent: Mišo Hepp, predsjednik; b) Prijedlog nacrtu Proračuna za 2008. godinu. Referent: Mišo Hepp, predsjednik.
4. Dopuna Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave o radu i organizaciji, djelokrugu Odbora i Ureda. Referent: Mišo Hepp, predsjednik.
5. Očitovanje Skupštine o realiziranju parlamentarnog zastupništva i o tome prihvaća li privremeno manjinsko Savjetodavno tijelo.
6. Izvješće o radu Hrvatske državne samouprave za 2007. godinu. Referent: Mišo Hepp, predsjednik. Javna tribina.

PEČUH – U organizaciji Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoje, Hrvatskoga kluba Augusta Šenoje i Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, 7. prosinca u pečuškoj katedrali u sklopu priredaba «pečuško advent» priređuje se Hrvatski advent, iliti hrvatske božićne radosti. Sveta misa u katedrali počinje u 16 sati, a nakon nje koncert će imati KUD i Orkestar Pajo Kolarić iz Osijeka uza solistički nastup poznate pjevačice Vere Svobode. Dana 9. prosinca u sklopu programa živih jaslica ispred prostora pečuške katedrale i hrvatska zajednica u Pečuhu, kazala nam je glavna organizatorica gospođa Eva Filaković, imat će svoje žive jaslice.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava XXII. okruga 24. studenoga, u subotu, priredila je tradicionalnu Hrvatsku večer. U programu su sudjelovali: Hrvatsko folklorno društvo iz Petrovog Sela, a nakon programa je svirao: Duet Timar iz Petrovog Sela. Mjesto održavanja priredbe je bilo Budimpešta, XXII. okrug, Nagytétényi u. 306. „Szelmann Ház”.

„Prekogranična suradnja Mađarske i Hrvatske 2007–2013”

U kapošvarskoj Županijskoj zgradi 15. i 16. studenog održan je Informativni seminar na temu „Prekogranična suradnja Mađarske i Hrvatske 2007–2013”. U sklopu seminara predstavljen je program „Europska teritorijalna suradnja” i programi IPA, o čemu je govorila Ágnes Csanádi, generalna direktorica VÁTI-a, potom je prikazan program „Prekogranična suradnja Mađarske i Hrvatske”, sadašnje stanje, prioritete, čime je nazočne upoznala Diána Rózsa, VÁTI-eva program-menadžerica. Na temu Prezentacija iskustva projekta „Panonska Paleta” govorio je Péter Sárdi, ravnatelj Ureda za privređivanje imovinom Gradske uprave grada Kapošvara, dok je Prezentacija EU programa pod naslovom „Mladež u zamahu” dala Alíz Baranyó, suradnica Upravnog ureda za međunarodnu suradnju Šomođske županije. Planirani projekti Šomođske županije u okviru programa „Prekogranična suradnja Mađarske i Hrvatske” bila je tema izlaganja Árpáda Sárdia, zamjenika župana Šomođske županije. Potom se raspravljalo na temu: Pitanja, odgovori, projekti i ideje hrvatskih županija. Drugoga dana seminara o Iskustvima stečenim u realizaciji ostvarenih i financiranih projekata programa INTERREG III/A „Program za susjedstvo Slovenija–Mađarska–Hrvatska 2004–2006” govorio je dr. Márton Szücs, program-menadžer VÁTI-a, potom je slijedio dio seminara pod zajedničkim nazivnikom *Prezentacija projekata kao priča uspjeha*. Iskustva projekta „Biciklistička staza tri rijeke” predstavio je Zoltán Pámer, projektni menadžer Razvojne agencije južno-zadunavske regije Mađarske, dok je Prezentaciju posebnih projekata na temelju iskustava iz prijašnjih godina u okviru programa INTERREG III/A dala Timea Kárpáti, menadžer za natječaje Poduzetničkog centra Šomođske županije. Prezentaciju iskustva u realizaciji ostvarenih zajedničkih projekata u suradnji s Hrvatskim partnerima dao je Tibor Benei, projektni menadžer Ureda za sprečavanje katastrofa Šomođske županije. Teme foruma seminara bile su: Planiranja i predlaganja mogućih zajedničkih projekata, definiranje zadataka i odgovornosti. Seminaru je ispred Generalnog Konzulata RH u Pečuhu sudjelovala konzul prvog razreda Jadranka Telišman. *bpb*

Mađarsko-hrvatska pogranična radna skupina

U Kaniži je 31. listopada zasjedala Mađarsko-hrvatska pogranična radna skupina, uspostavljena temeljem Sporazuma o suradnji mjesnih samouprava što su ga 17. svibnja 2007. godine potpisali mađarska ministrica za samoupravu i prostorni razvoj Mónica Lamperth i Antun Palarić, državni tajnik Središnjega državnog ureda za upravu Republike Hrvatske.

Predsjedavatelji sjednice bili su dr. Péter Szaló, državni tajnik razvoja područja i gradnje Republike Mađarske, i državni tajnik Antun Palarić, njegov kolega iz Hrvatske. Na početku su prihvaćeni statut i dnevni red sjednice, nakon čega su uslijedili razgovori i izmjena iskustava u obliku tematskih sekcija. Članovi mađarske i hrvatske delegacije, među kojima su bili predstavnici ministarstava, regionalnih samouprava, županija, gradova i općina uz granicu, predstojnici ureda državne uprave, Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, a i drugi predstavnici hrvatske manjine u Mađarskoj, razgovarali su o mogućnostima suradnje na polju turizma, na regionalnoj i državnoj razini. Predstavljena je mogućnost razvoja biciklističkog turizma pograničnih hrvatskih i mađarskih regija. Razgovaralo se, nadalje, o gospodarskim i infrastrukturnim planovima između mjesnih samouprava, te o prekograničnoj suradnji. Predstavnici hrvatskih i mađarskih gradova i općina predstavili su projekte čije je ostvarenje u tijeku. Prenošenjem iskustava o Europskoj uniji, mađarska delegacija još jednom snažno je poduprla što skorije pridruživanje Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Na sjednici su održana izlaganja u svezi sa seoskim turizmom na području Podravine i Baranje, o turističkom potencijalu rijeke Mure i Drave. Na hrvatskoj se strani priprema registar turističkih ruta Dunav–Drava–Sava, o uz koje bi se priključile i buduće biciklističke staze.

Nazočni su obaviješteni i o planovima izgradnje biciklističkih staza u Mađarskoj po kojima bi se do 2015. g. izgradilo oko 3500 kilometara staze. Spomenuta je i dionica od Barče do Kerestura, a istaknuto je da se jasno

odrede točke gdje bi se staze povezivale preko granice.

O Zemaljskome hrvatsko-mađarskom prijateljskom društvu i o njegovu djelovanju na polju povezivanja gradova i općina govorio je njegov predsjednik Marko Kovač.

Marko Győrvári, predsjednik Mađarsko-hrvatske trgovačke i obrtničke komore, predstavio je djelovanje Komore i njezina nastojanja u budućnosti.

Gabor Győrvári, ravnatelj Hrvatske osnovne škole i gimnazije «Miroslav Krleža» u Pečuhu, izvijestio je nazočne o prekograničnoj suradnji grada Pečuha i njegove ustanove, istaknuo je važnost odgoja, koji je budućnost društva. Spomenuo je i Phare-CBC program u kojem se uspješno natjecala školska ustanova da bi nastavila s Interreg IIIA programom. Ravnatelj je istaknuo da projekte treba izraditi po načelu daljnje budućnosti, naime, jedan projekt se gradi na drugi. U svezi s otklanjanjem jezičnih prepreka organizacija također želi mnogo učiniti. Dobivena je obavijest da se radi na hrvatsko-mađarskom rječniku; stručnjaci su stigli do slova «H».

Spomenuto je kako je hrvatskim nadležnim organima poslan državni plan prostornog uređenja Mađarske, o čemu bi trebala dati svoje mišljenje i hrvatska strana glede povezivanja na pograničnom području. Tijekom sjednice nazočni su se upoznali s niz podataka u svezi s gospodarstvom, raznim projektima, budućim natjecajima, koje ubuduće radna skupina želi rasporediti kako bi se svatko snalazio u njima, stoga je odlučeno da će se izraditi dvojezična web-stranica s bazom informativnih podataka u svezi s prekograničnom suradnjom.

Kratak razgovor s Antunom Palarićem, državnim tajnikom:

Na sjednici prekogranične skupine razgovaralo se o mnogim temama, prihvaćen je statut, ali što je zapravo cilj te organizacije?

– Naši su ciljevi razvijanje daljnjih prijateljskih odnosa dvaju naroda i dviju država, nastavak daljnje suradnje dviju Vlada, poticati suradnju između mjesnih i regionalnih jedinica s jedne i s druge strane granice, naime, mi dijelimo zajednički zemljopisni prostor, dijelimo kulturnu tradiciju i iste vrijednosti, a budući da je Mađarska već članica Europske unije, a mi smo pred vratima, očekujemo da razmjenom iskustava steknemo i neka saznanja i da izbjegnemo neke greške u postupku pristupa. Na širokom polju su moguće suradnje. Drago nam je da robna razmjena raste, turizam je neiscrpna tema, postoje mogućnosti suradnje na svim poljima, ima krasnih primjera, Hrvatska kani razvijati i kontinentalni turizam, jer na taj način će razvijati i gradove i općine uz granice radi zaštite prostora i održanja ljudi na tome prostoru koji, nasreću, još nije zagađen. Priroda je još očuvana, postoji mogućnost i proizvodnje ekološke poljoprivrede i razvoja seoskog turizma. Glede toga želimo naći zajednički jezik. Važno nam je izbjeći situaciju da buduća šengenska granica ne bude velika zapreka dok ne bude i Hrvatska unutar nje. Trebamo pronaći modalitete da ne ulazak bude tegoban i da ne prekida gospodarske tijekove. Mi ćemo poticati međusobne odnose između gospodarstvenika i gradova, općina. Država mora stvoriti pravni okvir, dati zeleno svjetlo, jer to je u interesu obiju država, ali mi ne možemo nametati projekte i rješenja. Projekti moraju biti oni koji su prepoznati od strane gospodarstvenika, biznismena, a isto tako i lokalne sredine moraju vidjeti što im je bitno. Nema potrebe da se gradi dvorana u svakom gradu ako ih most može spajati. Neka jedan grad

ima dvoranu, drugi pak nogometni teren. Tu je vrlo lako moguće uspostaviti suradnju da se kapaciteti udovolje i da se štedi novac. Naš je cilj potaknuti, promicati suradnju preko granice, uklanjati administrativne prepreke, voditi delegacije, pružiti ljudima šansu da međusobno komuniciraju, da pronađu zajednički jezik radi obostranog interesa.

Prva sjednica održana je u Kaniži, u pomorskom gradu, na području gdje žive pomurski Hrvati, međutim njihovi predstavnici nisu bili pozvani iako je suradnja preko Mure vrlo živa.

– To su tek počeci našega djelovanja i ne raspoložemo svim informacijama, ali ćemo to nadoknaditi. Mi smo u Hrvatskoj započeli te procese. Ovo je početak, to je prvi put da se nalazimo u ovakvom sastavu. Na drugom sastanku, koji će biti s hrvatske strane granice, vjerujem da će biti pozvani i Hrvati koji žive preko Mure i Mađari koji žive u Hrvatskoj. Inače, naš je ured otvoren za sve ideje i informacije. Isto tako Vlada radi na uspostavi elektronske uprave svih baza podataka. Mi imamo projekt, moja uprava koja je dosta aktualna i putem web-stranica vlada, hoće dati informacije o svom radu i sve što se događa. Tu tehnologija dopušta bezbroj informacija. U Hrvatskoj se razvija civilno društvo, mi imamo registriranih preko 30 tisuća raznih udruga, a isto tako smo podigli na veliku razinu pravo nacionalnih manjina, od zastupljenosti u Parlamentu do zastupljenosti u područnoj i lokalnoj samoupravi, dopuštamo upotrebu manjinskih jezika, to su najviši standardi u zaštiti nacionalnih manjina. Tražit ćemo da države u kojima žive Hrvati poštuju te najviše standarde, jer se Hrvatska mora brinuti o Hrvatima ma gdje bili, i to ćemo raditi i ubuduće. Hrvatska će se ekonomski i politički ojačati i tako ćemo na bolji način moći štititi i pripadnike hrvatskog naroda koji žive izvan hrvatskih granica.

beta

SUMARTON – Mjesna i manjinska samouprava u suradnji s KUD-om svake godine priređuju razne programe za mještane u razdoblju došašća. U petak, 30. studenoga, pred prvom adventskom nedjeljom organizira izradu adventskih vijenaca u domu kulture, 6. prosinca, također ondje, priredit će se doček Sv. Nikole za polaznike dječjeg vrtića i učenike, 14. prosinca zainteresirani će moći naučiti peći božićne medenjake. Uobičajeni božićni koncert će se održati 23. prosinca u mjesnoj crkvi.

SERDAHEL – Hrvatska manjinska samouprava 1. prosinca u domu kulture organizira pripreme na predstojeće božićne blagdane. U izradi božićnih ukrasa i adventskih vijenaca sudjelovat će nastavnici i djeca iz prijateljske draškovečke škole.

KANIŽA – Trgovačka srednja škola „Györgya Thurya” slavi 150. obljetnicu svoga postojanja, koju želi dostojno proslaviti. Škola vrlo dobro surađuje s dvjema trgovačkim srednjim školama iz Hrvatske, iz Opatije i Čakovca. U okviru proslave, 30. studenog učenici prijateljskih ustanova iz Hrvatske doputovat će kako bi uveličali blagdan spomenute kaniške srednje škole.

VRŠENDA – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprava te Vjerske i kulturne udruge šokačkih Hrvata, u Vršendi se u nedjelju, 25. studenoga, priredilo tradicionalno Šokačko prelo. Održana je godišnja skupština Vjerske i kulturne udruge te javno saslušanje tamošnje Hrvatske manjinske samouprave. Predsjednica Aga Hosu dala je izvješće o radu u 2007. godini te priopćila plan rada za 2008. godinu. Slijedio je prelsko veselje uza svirku „Orašja”.

BUDIMPEŠTA – Radni odbor za medije pri Uredu Premijera, za 21. studenoga sazvaio je sjednicu na kojoj se raspravljalo o manjinskoj programskoj politici Mađarske televizije. Na sastanak su pozvani svi predsjednici državnih manjinskih samouprava, a sastanku je nazočio i predsjednik Mađarske televizije Zoltán Rudi. Govorilo se o pitanjima manjinske programske politike, stvaranju manjinskih emisija, prijelazu na digitalno emitiranje, problemima arhiviranja emisija, stručnom usavršavanju novinara te o suradnji Mađarske televizije i Državnih manjinskih samouprava.

Gabor Györfvári i Marko Györfvári

Koljnofska kulturna grupa u Gračanima

Da nastavi 29-ljetnu tradiciju, 10-11. novembra/listopada ovoga ljeta Koljnofska kulturna grupa gostovala je u Gračanima. Goste, na čelu s Franjom Grubićem, predsjednikom Koljnofskoga hrvatskog društva i načelnikom sela, primili su članovi KUD-a Podgorac koje društvo je ove godine proslavilo svoje 100-ljetno postojanje. Subotu dopodne su imali priliku upoznati se sa starom gradskom vijećnicom u Zagrebu kade je Koljnofce primila i pogostila predsjednica skupštine grada Zagreba Tatjana Holjevac. Poslije podne su se gosti upoznali sa samim gradom Zagrebom, a navečer su pribivali na šalnom krštenju vina u kulturnom domu u Gračanima, kade je „sam biskup Sv. Martin pokrstio uime Sv. Bakhusa novo vino, i zajedno su se pomolili da bi je Bog sam Sv. Bakhus očuvao od maloga vina i od prazne čaše”. Koljnofci su na ovu priliku doprimili svoju žensku klapu „Golubice”, svoje tamburaše, i pokazali domaćinam svoje nove plesače s koreografijom Posavina koju je njima naučio Nenad Breka, umjetnički voditelj Međunarodnoga folklornog ansambla. Silvana Pajrić je recitirala pjesmu Jesen od koljnofskoga pjesnika Mate Šinkovića. Drugi dan su na svetoj maši jačile koljnofske „Golubice”, a nakon maše su pogledali seoski muzej kade su imali priliku viditi stare uspomenke, dokumente i nošnje ovoga stoljetnog pjevačkog društva. Nedjelju otpodne su se gosti rastali u nadi da ćedu 30. godišnjicu zajedno proslaviti za godinu dana u Koljnofu.

Geza Völgyi ml

KISEG – Najnoviji broj časopisa za kulturu i društvena pitanja *Barátság* donosi niz zanimljivih priloga o narodnostima u Mađarskoj. Istaknuto je mjesto posvećeno izbjeglicama Mađarima koje je čehoslovačka vlada nakon Drugoga svjetskog rata nasilno preselila u Mađarsku, a na njihovo su mjesto iseljeni Slovaci iz Mađarske. Čitav se tijek naziva zamjenom stanovništva između dvije države. Objavljen je i prilog o Nikoli Jurišiću, hrabrom branitelju kiseške tvrde, koji je 1532. godine sa svojom šačicom vojske hrabro odolijevao osmanlijskom napadu. Ratna junaštva neustrašivih branitelja opisani su u jednoj „jački” (pjesmi) gradišćanskih Hrvata koju je kazivao Prisičanin Štefan Habetler nedavno preminulom skupljaču folklornoga blaga Vuku Miroslavu Croati.

Intervju s undanskim načelnikom Franjom Guzmićem

„...Polako ćemo sfaliti od škole, čuvarnice, a i u crikvi smo svenek manje. Ovo vidimo, nažalost...”

Razgovor vodila: *Timea Horvat*

Franjo Guzmić, prvi človik Unde

Putnik ki simo zajde ima dojam da cijela Unda je u nekoj velikoj rekonstrukciji. Sve se lipša, obnavlja, širi. Kako je to izvedivo u današnje vrime kad neke samouprave jedva imaju pinez., živu na kreditu, ne da onda još trošu na polipšavanje okolice?

– Imamo malo pinez, ali su nam plani veliki. Ovo ljetu su nek pojedini plani realizirani. Crikvu smo renovirali, kulturni dom je konačno dostao vodeni blok. Na početku sela, tote je jedna mala ribionica, i onde kanimo napraviti park za igranje dice. Pineze smo dostali na oblikovanje vodenoga bloka u kulturnom domu, od Jursko-mošonsko-šopronske županije s tim da to moramo završiti do kraja ljeta. Ognjogasnu malu sobu smo premjestili i na tom mjestu smo napravili novi dio za upotrijbljavanje. Zvana toga u domu će se sve polipšati, vrata ćemo izminuti, novolakirano tlo, novofarbane stijene čekaju došljake. Visoke kulturne veze imamo, i sad je već vrime bilo jer prez ovoga komforta se ne da živiti. U domu imamo i internetsku mrižu, a i stalne kulturne predstave, probe naših društav. Kako smo računali, djela će stati oko 4,5 milijun forintov. Od ovoga smo dostali blizu pol od županije, a što ostane, to su bili naši pinezi, ali naticali smo se i pri Uredu za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj. Mislim da iz ovih financijskih sredstav mirno moremo zgotoviti djela i tako sam računao da u adventsko vrime ćemo moći prikdati. Kljetu mislimo još na to da ćemo morati zgradu izvan malo ponoviti, pomazati i znamda nećemo pravati s tim brigu imati kih 10-12 ljet, a dojdueće ljetu bi se morali još naticati za nabavljanje novih stolcov.

Malo prlje si spomenuo lokvu, ka se ovde

zove Gaj, i to je na jako dobrom mjestu polag konjske farme, nogometnoga igrališća. Tamo planirate park za zabavu, a jeste li otkud dobili zato potporu?

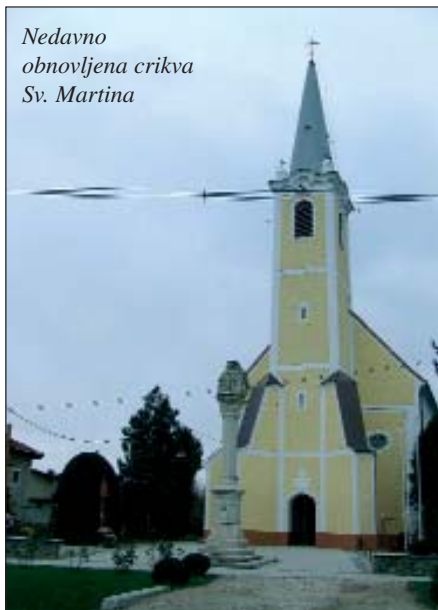
– Zato smo već tri put naticanje dali nutra, svenek su odgovorili da za takove projekte nij pinez. Iako nije bilo materijalno podupirano, mi smo začeli zemlju obdjelati oko Gaja, ako bude kakovo naticanje, mi ćemo drugo ljetu znova sproberati. Istina je da je sve to na frekventalnom mjestu, tote je nogometni plac, tote se je zgradila projduće ljetu mala kapela Sv. Martina, a ono malo jezero bilo bi za seoske ljude, park za dicu da se budu svi dobro šperali kod nas. Ako dostanemo pinez, moremo postaviti ljuljače, klupe za počivanje, pećnicu. Cijeli centar za zabavu mogli bi napraviti iz poldrug milijun forintov.

Na spomenutom mjestu sad se je nek nešto začelo, a crikva je jur u novom ruhu. Pred nekoliko tajednov ste još stali u velikom djelu oko nje...

– Crikva je bila renovirana jur 2000. ljeta, prvenstveno iznutar pofarbane. Stijene su odzdola nažalost dostale vode, i to smo morali hitno izolirati. Specijalnu firmu smo ovlastili za djelo, oni su okolo crikve sve stijene porezali, i stavili najmoderniju izolaciju. Sada se ufamo da svi ti napori nisu bili zaman jer k tomu su morali jako čuda djelati i naši ljudi ki su dobrovoljno došli pomoći. Jako čuda moremo im zahvaliti. Onda se je farba popucala, pak smo morali dati sve od turma do tla znova renovirati. Ovo je bilo sad kod nas čez misecdan napravljeno da na seoski kiritof, na Sv. Martinje sve bude u redu i hvala Bogu bilo je gotovo. Čuda smo se kasnili i zato kad je bilo zvanaredno vrime, vihori, onda je godina došla. Jako nas je to štentalo najzad. Još ćemo oko crikve lipši šoder pometati, vrijeda, pak moremo biti gizdavi da se je ovako polipšala crikva. Naravno, zato je dao pinez Ured Crikvene županije 4,6 milijun forintov. Ovo smo u cjelini na ovo vrgli. Uspješno naticanje smo imali kod Zaklade za nacionalne i etničke manjine ka je naše djelo podupirala sa 800 jezero forintov. Kot sam spomenuo, čuda je bilo ljudske pomoći, ča smo djelali z rukom, meštri su došli besplatno, i ovo je bila jako velika pomoć. Od stanovnikov smo brali pak smo imali i malo zašparanih pinez, i tako za sedam milijun forintov se je renovirala zvana, iznutar, zdola, zgora crikva. Ufamo se da će

Nedavno obnovljena crkva Sv. Martina

Lipo uređena glavna ulica

10-20 ljet durati ovako, nimamo već brigov ni za crkvu.

Zaštitnik crkve i sela je Sv. Martin i po tom Unda pripada u putnu liniju Via Sancti Martini, ku je Europski tanač 2005. ljeta izglasao europskom kulturnom cestom, od Toursa do Sambotela. Čekaju li Undanci zavolj toga već pohodnikov, turistov?

– Čekamo, ako smo jur jednoč blizu granice, blizu Šoprona, Kisega, Koljnofa. Ovde kraj granice smo jur u prošli ljeti šperali i vidili da već biciklistov dojde vudaj. Na ovo bi se još moglo pinez vrći, mogli bi turističke sobe načinjiti u selu, da bi došli gosti ne samo u Lučman pineze potrošiti, ne samo tote dobro šperati nek i kod nas. Onda bi bilo vridno malo pinez na ovo aldovati. I zbog crkve ka se je polipšala i tablica je vržena da smo na ovom putu, ufam se da sve već ljudi će biti najgeri da ki smo, ča smo, kako smo. Mi smo malo selo, za primljenje gostov bi morali jaki marketing načinjiti, more biti da bi se mogli dobro prodati. Imamo kulturnu grupu, s vikendom folklornim programom, fajnom vičerom mogli bi simo doprimiti zainteresirane. Nažalost da se je selo jako ostaralo, čuda imamo prik 70 ljet starosti ljudi, ali moramo svakarački pomisliti i na to da budu mladi ljudi doma ostali, da se budu simo doselili.

Vaše selo je imalo med prvimi svoj Starački dom, kako to danas funkcionira?

– Starački dom danas jur ne funkcionira, samo socijalna mreža. Dok je u selu još čuvarnica i škola, onda bi mogli dojt stari ljudi da dostaju ručenje, južinu i objed. Stari ljudi jako se teško ganu van, ne znamo je doprimiti u Starački dom, da ovde kakove male programe imaju, skupno tv gledaju ili da je ovde posjeti doktorica. Još i na to smo je teško nagovorili da bi si većimi odavleg jilo otprimiti. U ovom domu danas dvime su zaposlene u kuhinji i svaki dan kuhaju za 40-

Zadnja grupa undanske čuvarnice s odgojiteljicom Veronikom Tot

50 peršonov, u tom su pak nutri i naši mališani čuvarnice ter školari.

Ljeta dugo se je borila samouprava za tu zgradu u koj je bila smješćena čuvarnica, no ovo ljeto naglo su se predškolska dica odelila u školsku zgradu. Zašto?

– Ta spomenuta zgrada nije bila stopostotno naša, još i dan-danas traje sudski proces s bivšimi vlasnici ki živu u Austriji. Računamo na to da će do februara dođućega ljeta biti jasno gdo će dostati ta stan. Ako bude naš, i onda ćemo ga morati kako-tako prodati, aš nećemo imati pinez da to gori držimo. Imamo školu, tote imamo više mjesta za dicu i gvišan sam da bi tu zgradu ne bi mogli već napuniti s dicom. Ovo ljeto imamo pet dice u čuvarnici, kljetu bi imali jedno dite. Dvi i pol ljeta se nije rodilo nijedno dite, no prošlo ljeto onda se je, ali ovo je doprimilo i

to djelo da i u školi je sve manje dice. Od 1. do 4. razreda sada imamo 12 školarov, a kljetu pod deset ćemo pojti doli. Čuvarnicu, to je već gvišno, nećemo moći ovde zadržati u selu i tako zglveda van da i školu ne. Dogovorili smo se sa zastupniki i potpisali ugovor sa samoupravom Horpača za školski posjet, pokidob naša dica od 5. razreda ionako u tu školu idu. Dotična samouprava je kupila autobus, dvadeset dice moru voziti u njem i učiteljica je s njimi. Ovde na dvi-tri mjesti stane, tote starji vržu dicu na autobus i pred školom stane opet. Kad nij dice, onda se ne more niti školu, ni čuvarnicu obdržati, to se onda zapriti mora. Ne znamo drugo ča djelati. Jako velika tuga mi je da ću ovo ja morati napraviti, ali suprot ovoga ništ ne morem učinjiti. Mi smo probali iz drugih sel mlade simo doprimiti, ali svaki je tako da u veću školu si kani dicu otprimiti. Ovde na Undi samo undanska dica pohađaju školu, polako ćemo sfaliti od škole, čuvarnice, a i u crkvi simo svenek manje. Ovo vidimo, nažalost.

Sudbina čuvarnice je onda jur zapečaćena, a školu ne morete spasiti još za nekoliko ljet, dokle bar dice imate?

– To je sigurno da za jedno dite ne moremo čuvarnicu obdržati, na školsku budućnost još nismo točku vrgli. Ov školski autobus je na našu pomoć, ovde su va dobre ruke vržena dica. Mislim da ako jednoč zatvaramo školu, već ju nećemo moći najzd donesti. Čuvarnicu ćemo još laglje ganuti ako jur budemo 5-6 dice imali u njoj. Zaman smo Hrvati i hrvatski jezik se učili u svi dvi institucija, za deset ljet kad pogledamo najpr, gvišno neće biti kod nas ni osam dice. Nažalost. Plane bi zato još imali kot općina da se bolje šperaju u seli ljudi. Mogli bi ponoviti ceste, ponoviti place, parkirališće napraviti da sve to bude lipo i za oko. Mi smo kot općina za ljude, a ljudi moraju biti za selo. Ne za me, nek za selo svoje!

Biblioteka Pannonius

U organizaciji Matice hrvatske Pečuh i Generalnoga konzulata Republike Hrvatske Pečuh, na Odsjeku za kroatistiku i slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu 13. studenoga promovirana je Biblioteka Pannonius.

Biblioteku Pannonius utemeljilo je Društvo hrvatskih književnika – Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski Đakovački kulturni krug. Prvo objavljeno izdanje spomenute biblioteke bila je knjiga Vladimira Rema „Pod Tinovim kišobranom”. Zanimljiva je i knjiga ostavština požeške književnice Zdenke Marković, znanstvenice o kojoj se dosada malo čulo. Njezin je rukopis pronađen u arhivu HAZU u Zagrebu i objavljen u Biblioteci Pannonius pod naslovom Njegov posljednji san: Zdenka Marković (ostavština).

Pečuški susret drugi je sličan susret što ga organizira Matica hrvatska Pečuh na čelu s predsjednicom Milicom Klaić-Tarađijom. Prošli se dogodio u Santovu i u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu u Pečuhu. Ovoga puta o Biblioteci Pannonius govorili su Mirko Ćurić, Goran Rem, Ružica Pšihistel i Tatjana Ilaš.

Biblioteka Pannonius bavi se slavenskom baštinom, to je bio i povod pečuškoga boravka, točnije bila je to knjiga nedavno izašla u spomenutoj biblioteci čiji je izvornik davne 1823. godine tiskan u Pečuhu. Radi se o knjizi Adama Filipovića Život biskupa Mandića (pretisak i prijepis) s podnaslovom Život velikoga biskupa, prevelikoga domo-roca, i najvećega prijatelja našega Antuna

Mandića, Pečuh slovima Stipana Kneževića kraljevskog knjigatišca 1823.

Tko je bio Antun Mandić? Biskup, poznati Požežanin, nesuđeni prvi autor jedne školske standardizacije slavenskoga jezika u globalno nacionalni jezik.

Goran Rem je u svojem izlaganju osvrćući se na pojam vrijednosti, kulturoloških i književnih baranjsko-srijemskoga prostora i na značaj Biblioteke Pannonius, istaknuo koliko je važno bilježiti obljetnice, ljude, knjige, koliko nam nedostaju «kulturolozi lakih ruku», kulturološki kolumnisti koji bi se sustavno brinuli o baštinskim tragovima i baštinskoj proizvodnji, jer ako više čitamo baštinu, mnogo bolje ćemo shvatiti suvremenost, a upravo je Biblioteka Pannonia svojim izdanjima dijalog između baštine i suvremenosti, naglasio je Rem. Neosporno je kako su nam danas više nego ikada potrebni «čuvari pamćenja» jer izgubili smo oslonce obitelj, crkvu, školu... Današnji pojedinac nema više oslonca u institucijama društva, a sam se snaći i ugraditi kodove u kolektivno pamćenje, nije moguće. Stoga moramo izgrađivati kolektivne okvire danas više nego jučer i pokušati sačuvati vrijednosne identitete jedne zajednice te ih ugrađivati u njezino kolektivno pamćenje. Samo po sebi pamćenje nije, niti je bilo kolektivno, ali ga je dosada pojedinac ugrađivao u vrijednosnu samobitnost svoje zajednice. Danas on to više sam bez pomoći ne može činiti.

Branka Pavić-Blažetin

Hrvatsko kazalište na proslavi 55 godina Lutkarskog kazališta u Mostaru

Lutkarsko kazalište u Mostaru od 12. do 17. studenoga nizom kazališnih predstava i događanja obilježilo je 55. godišnjicu svoga postojanja. Na reviji lutkara predstavili su se lutkari iz Bosne i Hercegovine, ali i iz Bugarske, Slovenije, Hrvatske i Srbije te iz Mađarske, i to naše pečuško Hrvatsko kazalište s predstavom Zlatna ribica koju je u veljači 2007. godine na scenu tog kazališta postavio upravo Petar Šurkalović, ravnatelj mostarskoga Lutkarskog kazališta. U sklopu mostarske proslave priređena je i izložba, o povijesti kazališta, te izložba plakata i fotografija, posvećena glumcu, scenografu i umjetničkom fotografu Draganu Pezelju. Organizirani su i književni susreti pod nazivom „Moj dragi prijatelj”, na kojima su sudjelovali Ismet Bekrić i Luko Paljetak.

U sklopu petodnevne Revije, domaćin Lutkarsko kazalište Mostar premijerno je 15. studenog izvelo Bekrićevu predstavu „Kad se ženi Kralj Vrdalj”, a publika je imala priliku pogledati i predstave: „Jaje” Dječjega kazališta Branka Mihaljevića u Osijeku, „Princeza na zrnju graška” Pozorišta za decu Kragujevac, „Zlatna ribica” Hrvatskoga kazališta Pečuh, „Princeza i zmaj” Kazališta lutaka u Sofiji. Zagrebačko kazalište lutaka odigralo je „Umišljenu mišicu”, Lutkovno gledališče Ljubljana „Tko je napravio Videku košuljicu”, Studio lutkarstva Sarajevo „Alisu”, Kazalište lutaka Zadar „Psića koji nije znao lajati”, „Životinjsku farmu” je izvelo Dječije pozorište Banja Luka, a Dječija scena Bosanskoga narodnog pozorišta u Zenici predstavila se novom predstavom „Zlatna jabuka i princeza paunica”.

Lutkarsko kazalište Mostar trenutno prolazi i kroz adaptaciju svojega novog prostora, ali po Šurkalovićevim riječima, u novu zgradu će ući najvjerojatnije oko Nove godine.

bpb

Šokačka rič

Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije organizirala je od 9. i 10. studenoga petu Šokačku rič u Kongresnoj dvorani vinkovačkog Hotela Slavonija. Predstavljen je zbornik radova sa Šokačke riči 4, izlaganja sa Znanstvenoga skupa Slavonski dijalekt. Recenzentica zbornika je Ljiljana Kolenić, a urednica Anica Bilić. U sklopu programa Šokačka rič 5 dodijeljene su i ovogodišnje nagrade Šokačke riči: dr. sc. Antunu Šoljanu i novinaru Radija Osijeka Vlatku Jurkoviću. Ovogodišnji znanstveni skup imao je skupni naslov Slavonski dijalekt (prvi dio). U sklopu znanstvenoga skupa izlagalo se na temu: Slavonski dijalekt u medijima, Slavonski dijalekt s naglaskom na poddijalektima, Slavonski dijalekt u književnosti. Među brojnim predavačima bili su i istaknuti mađarski kroatisti sa Sveučilišta u Pečuhu i bajske Visoke učiteljske škole: Stjepan Blažetin, Pečuh, Natuknica »Šokac« u mađarskim leksikonima; Ernest Barić, Pečuh, Mikrotoponimi sa sufiksom -ište (-išće) u Baranjskoj županiji; Živko Gorjanac, Baja, Neke svojstvenosti govora dušnočkih i bačinskih Hrvata; Janja Prodan, Pečuh, Izražajna vrijednost dijalekta; Anđelka Tutek, Pečuh, Jezik pučkoga komada Graničarska ljubav Ljube Babića.

Trenutak za pjesmu

Ivan Nemet

Radostna hervatska Bratja!

Med nimci si razšterkana.
Malo čujem ja tvoj jezik,
Kije meni drag, lip bil vik.
Dobra mati me j' učila
– Ka je po njen govorila –
Na tvoje lipje ričice,
Ke mi i sad toplu serce.

Va mojen selu j' zanimil,
Iz mladine se je zgubil.
Vi šoprunki mili brati,
Nekate navi put stati!
Deršte čversto vi jezik vaš!
Ko se zgubi, zabi med vas,
Suha kita čete postat,
Ka će se na ognju požgat.
Jezik derži one časti,
Ki su živili nigdašnji
Stari roditelji naši.
Ne dajte ga zakopati!
„Va jeziku živi narod“,
Ko se od vas daje on projt,
Za njin nek sprohod more dojt,
Kada nastane škura noć.

Hervatsko Nadalje, 29. 2.1952.

Starčevačka tamburica

U Starčevu je 3-4. studenog održan festival tamburice. Ovaj festival međunarodnoga karaktera okupio je tamburaške orkestre iz Slovenije, Rumunjske, Srbije, Hrvatske (Tamburaška škola Batorek iz Osijeka), Mađarske (Orkestar Vizin), Crne Gore i Makedonije. Festivalu je sudjelovalo 12 orkestara. Uz Festival „Bisernica Janike Balaža”, to je drugi najznačajniji tamburaški festival ove regije. Orkestar Vizin u Starčevu se predstavio istim programom kao u Novom Sadu na Festivalu „Bisernica Janike Balaža”, s time da je izveo više pjesama i u podravskom i u mađarskom spletu melodija. Značajka je festivala uloga publike na njemu. Naime, publika je pravi sudionik: sjedi se oko stolova, može se naručiti piće, ali se prati program, jer i publika dodjeljuje nagradu. Dakako, i iz žamora se vidi koji se orkestar kako sviđa publici. Tu je i peteročlani stručni ocjenjivački sud. Nakon natjecateljskog dijela (dok je ocjenjivački sud zasjedao) tri orkestra su zabavljala publiku, među njima bili su i svirači Orkestra Vizin, s hrvatskim melodijama iz okolice Pečuha. Odlukom ocjenjivačkog suda svi sudionici Festivala dobili su spomen-plaketu, a najbolji su dobili novčanu nagradu. Među orkestrima treće mjesto pripalo je Makedoncima, drugo Rumunjima, a prvo orkestru iz Novog Sada. Među instrumentalistima prvo mjesto pripalo je primašu iz Novog Sada, drugo mjesto Zoltánu Vízváriju (Orkestar Vizin), a treće basisti iz Subotice. Nagradu publike osvojili su Orkestar Vizin i novosadski orkestar. Nakon proglašenja rezultata, ova dva orkestra (s nagradom publike) trebala su svirati još po deset minuta, ali to je već bilo ono po volji, malo zabavnije. Program Festivala trajao je od sedam sati sve do pola jedan u noći. Nakon toga je slijedila večera, druženje.

bpb

KEMLJA – Hrvatska manjinska samouprava poziva na adventski koncert 8. decembra, subotu, od 18 uri u crkvi Hrvatske Kemlje. Nastupaju jačkari iz škole, nimški zbor iz Kemlje, i hrvatski zbor Mali Dunaj ter zbor Mate Meršić Miloradić.

PEČUH – U pripremi je zbirka stihova *Izgubljeni zeleni raj* Đure Frankovića za koju je predgovor napisao mr. Đuro Vidmarović iz Zagreba, a ilustracije pripremila nastavnica likovnog odgoja Ana Šnajderić. Zbirka osim stihova sadrži pjesme u prozi, aforizme i novelice. Izdanje će biti tiskano potporom raznih mentora.

Nacionalne manjine na fotografijama

U imponantnoj zgradi u budimpeštanskoj Aranyevoj ulici br. 10 otvorena je fotoizložba „Nacionalne manjine na fotografijama”. Organizatori i domaćini: Hrvatska manjinska samouprava V. okruga (Lipótváros) pobrinula se da svi oni koji su došli 16. studenoga na otvorenje postava ne pođu kući bez lijepih doživljaja. Obrazovno središte „Aranytíz” u punom je sjaju na drugom katu dočekalo posjetitelje sa stotinjak fotografija iz fotomonografije „Nacionalne manjine na fotografijama” koju je izdao Mađarski institut za kulturu. Monografija je sastavljena od pristiglih najuspjelijih fotografija na lani raspisani natječaj Instituta, i amatera i profesionalnih fotografa, a izložba je presjek tih radova. Nazočnima se obratila dopredsjednica HMS-a V. okruga *Mira Horvat* koja je pozdravila uzvanike i predala riječ dogradonačelniku Lipótvároša *Andrásu Puskásu*, koji je istaknuo važnost i bogatstvo kulturnoga stvaralaštva deset nacionalnih manjina u okrugu (Bugari, Romi, Grci, Hrvati, Poljaci, Nijemci, Armenci, Rumunji, Rusini i Slovaci), među kojima se svojim radom ističe HMS na čelu s *Marijom Lukač*. Fotoizložbu dokumentarne vrijednosti s prigodnim riječima otvorio je ombudsman *dr. Ernő Kállai*, koji je ukazao na važnost očuvanja i prikaz stvaralaštva nacionalnih zajednica. Izložbu je popratio glazbom grčki sastav „Zeys” koji nam je dočarao pravi ugođaj i narodnosno šarenilo uz fotografije koje su nam zrcalo ne samo prošlosti nego možda i budućnosti.

ap

Jasmin Imamović: Obožavatelj trena

Što ponuka novinara Hrvatskoga glasnika da piše o prijevodu knjige tuzlanskoga gradonačelnika Jasmina Imamovića na mađarski jezik? U prvom redu sponzori toga izdanja, među ostalima Hrvatsko kazalište Pečuh, potom predsjednik pečuške Hrvatske manjinske samouprave, te prevoditelj Hrvat, a sve to u sklopu programa i projekata vezanih uz „Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010”. Pillanat-imádó Jasmina Imamovića, kao što smo čuli na pečuškoj promociji kojoj autor nije mogao nazočiti, plod je suradnje dvaju gradova, Tuzle i Pečuha. Te dugogodišnje veze ostvaruju se i suradnjom dvaju Sveučilišta, tako i Odsjeka za sociologiju čiji je djelatnik i naš Hrvat, predsjednik naše pečuške samouprave Ivica Đurok, koji mnogo pomaže u njegovanju tih veza, čemu je potvrda i ovaj prijevod bošnjačke književnosti na mađarski jezik. Sporazum o suradnji i prijateljstvu Pečuha i Tuzle potpisan je 1999. godine, a ostvaruje se i gostovanjima kazališta, pečuškoga Hrvatskog kazališta u Tuzli, tuzlanskog pozorišta u Pečuhu, razmjenom KUD-ova, pisaca, studenta, slikara i, evo, književnim upoznavanjima. Takvih je prijevoda zasada malo, ali kako smo čuli, radi se na novim projektima i prijevodima upravo u sklopu programa „Pečuh – europska prijestolnica kulture” na crti kulturnog upoznavanja Pečuha i Tuzle. Promociji je nazočio i pečuški gradonačelnik Péter Tasnádi koji je naglasio radost što je ovo izdanje izašlo upravo u Pečuhu uz pomoć časopisa Jelenkor i njegova urednika Zoltána Ágostona koji je nagovijestio kako će prosinački broj Jelenkora u cijelosti biti posvećen upravo bošnjačkoj književnosti. Knjigu Obožavatelj trena na mađarski jezik preveo je Zoltan Gatai.

bpb

Hrvati u Šiklošu

Deseto, jubilarno šikloško Martinje bila je prigoda sjetiti se onih ljudi koji su prije 30 godina u Šiklošu, u sklopu Patriotskoga narodnog fronta, utemeljili Šokački klub. Mnogi od njih su umrli, danas od utemeljitelja živi tek njih četvero; i oni su nazočili proslavi i sjećanju u šikloškom domu kulture. Donosimo imena onih koji su davne 1977. utemeljili Šokački klub u Šiklošu .

Laslo Jaslić, Stipo Horvat, Marko Matičanac, Gábor Szabó, Martin Tunja, Stipo Janić, Antal Wolf, Marko Marković i supruga, Pavo Zetović, Stipo Matović, Pavo Janić, András Grocz, Marko Matičanac, Marko Torjanac, Ivo Pavić

*Staza moja,
Staza mog života
Odvede me iz mog zavičaja,
Odvede me od rodnoga kraja.*

*Kad bih mogla,
To bi htjela znati,
Kad bi mogla,
prošlost da se vrati.*

*Svuda prođi,
Rodnom kraju dođi,
Rodnom kraju, svojoj rodnoj grudi,
Tamo žive sad neznani ljudi.
Kad bih mogla,
To bi htjela znati,
Kad bi mogla,
prošlost da se vrati.*

Šikloš

Jubilarno Martinje

Hrvati koji danas žive u Šiklošu, vole za sebe reći kako su oni uglavnom potomci Semarčana koji su silom prilika prije više od trideset godina napustili svoje rodno selo odselivši se u obližnji grad, ili nekamo dalje. Ali danas u Šiklošu žive i drugi šokački Hrvati i, pa i bošnjački i svi oni koji su dospjeli u ovaj pitomi gradić prema hrvatskoj granici. Hrvatska samouprava djeluje u Šiklošu, a njezini su članovi predsjednica Ildiko Janjić, Ivo Pavić, Anica Torjanac, Marko Bošnjak i Ladislav Janjić. Oni su 10. studenoga u suorganizaciji s Društvom Šokaca južne Baranje, čija je predsjednica Anica Torjanac, a tajnik Ivo Pavić, organizirali proslavu desetoga Jubilarnog hrvatskog šikloškog Martinja u gradskom domu kulture.

U predvorju spomenutoga doma, što su ga su napunili brojni šikloški Hrvati i njihovi prijatelji, više od dvjestotinjak ljudi, priređena je izložba dokumenata pod naslovom „30 godina zajedno“. Svojevrsno je to dokumentarno sjećanje, slikom i zvukom snimaka s pečuškog radija novinara Branka Filakovića i Đure Frankovića načinjenih sa Šokcima iz Semartina. Dokumenti su to vremena i sjećanja na Klub Hrvata koji se prije 30 godina

utemeljio u Šiklošu na poticaj Ive Pavića i koji je okupljao više od dvadeset članova, od kojih su danas tek njih četvero u životu, kazala je za Hrvatski glasnik Anica Torjanac.

Njima je u ime organizatora večeri Anica Torjanac uručila spomenice i priznanja u sklopu svečanoga programa. Pavo Janjić, Stipo Janjić, Marko Marković i njegova supruga Ruža Wolf-Marković. Priznanje za svoj dugogodišnji rad s Hrvatima i za šikloške Hrvate dodijeljeno je i Ivi Paviću. Uz izložbu dokumenata izložen je dio izložbe priređen u Šiklošu 1992. godine o narodnim nošnjama Hrvata toga kraja. U folklornom dijelu svečanoga programa nastupili su domaćini Pjevačka skupina Semarkuše i gajdaš Andor Végh. Otpjevale su blok veselih pjesama u trajanju od 20 minuta, a nakon toga slijedio je nastup KUD-a Mohač iz Mohača pod vodstvom Stipana Filakovića. On i njegovi plesači oduševili su sve nazočne, posebice koreografijom Veseli i tužni Semartin. Veselje je nastavljeno večerom i balom u restoranu Központi. Na balu je sviralo nadaleko poznato „Orašje“ iz Vršende, na čelu s Ladislavom Kovačevićem.

bpb

IV. Sastanak folklorišev u Kemlji

KUD Konoplje svečevao sa Svetom Barbarom

Franci Nemet

Pokretač ponovne folklorne aktivnosti u Kemlji je bio pred četirmi ljeti Franci Nemet, ki danas živi u Beču, ali sve gušće boravi u svojem rodnom selu. On je uspio u jedan ansambl skupapozvati negdašnje tančoše, a uz nje su i nova lica dobili volju za ovo djelovanje. Peljač u tanac

nosi uglavnom zrelije kotrige, ali za lanjsko ljeto, kad su u austrijskoj KUGi predstavljeni mjesni običaji, angažirani su u djelu i člani dvih jačkarnih zborov ter i kemljanska dica. Ov prošireni krug čuvarov tradicij je 17. novembra, subotu, svečevao na četvrtom svojem otvorenom sastanku. Pozivu su se odazvali i prijatelji, štoveć i susjedi iz Slovačke. Bizonjski tamburaši, pod peljanjem Orške Ambruš, su sa svojom mužikom jur na početku predstave zagrijali publiku. Mjesni pjevači zbora Mali Dunaj su se ovput vidljivo našli u boljoj formi nek pred nekoliko tajeđnov na priredbi „Folklor prez granic“. Kade bi dobio mjesta za ponovni nastup „Glas Gradišća“, u peršoni BIANKE Berceš, ako ne u domaćem ambijentu. Nje solo i duoprodukcija pravoda je izazvala burni aplauz. Čunovski bečari iz Slovačke su jur dobro poznati izvodjači širom Gradišća, njeva popularnost izajde iz temeljitoga tamburaškoga znanja, a i to nije manje važno da u

svom repertoaru svenek imaju tako domaće, ugarske, kot i dalmatinske, šokačke melodije. Zadnja točka je bila, pravoda najdraža domaćoj publiku, scenski prikaz još i dandanas živoga običaja, kako Kemljanci kažu „zakona“. Kako je Franci Nemet najjavio, na predvečer Barbare (3. decembra) se je negda u svakoj kemljanskoj obitelji čekala Barbara. To je prilika bila u selu za društveni žitak kada su ljudi, susjedi skupadošli malo se pominati, plesti, šivati, ali kade su se predali i tradicije kot pletenje korbača (ustarmak) čim su išli mladi dičaki na Mladence benčati. Kad su došle Barbare, u čisto bijelo obličene, s pokrtim licem, hasnovale su i vrljaču (kuhaču), a za njim su dicitu podilile čokolade, bombone. Druga Barbara iz košare je hitala teg, pšenice, kukuricu da domaći gazda kljetu bude imao na svojem gospodarstvu bogato i plodno ljeto. Franci Nemet, gdo je koreografirao ov mjesni običaj, stavio je i šalne elemente ter prizore u kom su prepoznatljive slasti seoskoga idioma. Nije za tajiti ni činjenica da po etnografski istraživanji zakon Sv. Barbare su našli i u selu blizu Zadra, zabilježena jur 1905. ljeta. Gosti i domaćini potom su se mogli zabavljati sve do jutra, uz bogatu tombolu i na mužiku svestranoga svirača iz Vojvodine.

-Tiho-

NARDA – Crikvena općina, mjesna samouprava i Hrvatska manjinska samouprava svakoga srdačno poziva na Božićni koncert u mjesnu crikvu 22. decembra, subotu. Od 16.30 se služi maša, a potom slijedi koncert crikvenoga zbora iz Murskoga Središća.

PLAJGOR – Samouprava dotičnoga naselja 9. novembra, nedilju, će pozvati pak pogostiti svoje umirovljenike. U 11.30 uri će mašu služiti u mjesnoj crikvi židanski farnik Štefan Dumović, a potom slijedi u kulturnom domu skromna proslava s mjesnimi i židanskimi školari, pod peljanjem učiteljice Marije Sabo, ter skupni objed. Na Dan umirovljenikov svenek pozivaju ljude iznad 60 ljet starosti, ki dobivaju svako ljeto i dar od samouprave, zajedno s hrvatskim zidnim kalendarom. Kako je rekao načelnik sela Vince Hergović, u najmanjem naselju Gradišća trenutačno živi 25 stanovnikov od 60 ljet do 85 ljet starosti. Stariji su od 80 ljet dva muži i četire žene, a med 70 i 80 ljet starosti ne najde se nijedan stanovnik u Plajgoru. Božićnu svetačnost u dotičnom selu će imati 23. decembra, nedilju, početo od 17 uri. Dicitu će se podiliti dar-paketi, uz muziku i dobro društvo će biti dočekan seoski Božić.

BARČA, VIROVITICA, LENDAVA – Nogometne momčadi seniora u malom nogometu, pridošle tri zemlje, u subotu (14. studenoga) u Barči su odmjerile svoje snage i postigle ove rezultate: Barča – Virovitica 2 : 1, Virovitica – Lendava 1 : 3, Lendava – Barča 2 : 2. Jasno, pobijedila je lendavska momčad. Povratni susret bit će u siječnju u Virovitici, a domaćini nogometnog susreta, u veljači, bit će lendavska nogometna momčad. Do ovog prvog susreta došlo je na poticaj Barčanca Pétera Szakácsa, koji smatra da se naši susjedni narodi trebaju družiti i na sportskim terenima.

LUKOVIŠĆE – U srijedu, 27. studenoga, u Lukovišću će se susresti članovi hrvatskih samouprava kojih u ovoj županiji ima desetak, naime, one su, osim četiri hrvatska naselja: Lukovišća, Potonje, Novog Sela i Brlobaša, utemeljene u Dombolu, Daranju, Boljevu, Izvaru i Kapušu, te se je nadati da će doći do utemeljenja i u drugim naseljima, nekoć hrvatskima, a koje je dotukla asimilacija. Takvih je u Šomođu bilo podosta, primjerice, u Bobovcu, Rasinji, Gestiju, Bužaku, Senpalu i drugdje. Referat će podnijeti Jozo Solga, predsjednik. Na dogovoru bit će riječi o ostvarenim planovima te o zadacima za 2008. godinu.

PEČUH – Na plamtećoj cesti/Lángnyelvű országoton, u pripremi je dvojezična zbirka pjesnika dr. Josipa Gujaša Đuretina čije je stihove na mađarski jezik preveo njegov zemljak, pokojni pjesnik Đuso Šimara Pužarov.

Budimpešta

Zemaljsko natjecanje u kazivanju priča

U povodu programa tzv. otvorenog dana, 16. studenoga, u budimpeštanskom HOŠIG-u održano je Zemaljsko natjecanje u kazivanju priča.

U knjižnici ovoga puta okupljene sudionike i njihove pratiocice, roditelje, učitelje, nastavnice pridošle iz raznih krajeva naše domovine, pozdravila je ravnateljica HOŠIG-a Marije Petrič koja je izrazila zadovoljstvo što se među gostima nalazi i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, što znači da je to, prema njegovu mišljenju, također veoma važan događaj. „Danas ćemo svi mi biti u snovima svijeta bajki i priča, i vjerujem da ćemo se jako lijepo osjećati doživljavajući vaše izrečene raznolike priče, od kojih ćemo poneke još dugo godina, sakrivši u svoja srca, ponijeti sa sobom tijekom cijelog života“, rekla je ravnateljica i predala riječ gosp. Heppu.

„Dragi roditelji, učitelji, nastavnici i draga, djeco! Uvijek mi je milo kada sam u budimpeštanskoj – pa i ostalim našim školama – nazočan, gdje se u tako lijepom broju okuplja naša mladež koja želi pokazati dio onoga što je naučila. Znam da je to težak zadatak i posao. I sam sâm se namučio kada je trebalo usvojiti napamet neke tekstove. Vjerojatno je to i kod vas tako, jer sve ono što trebamo naučiti, uvijek je teško. Ali, vjerujte, sve ono što se jednom nauči, to će se do kraja života upamti i zna. U zadnje vrijeme sam pribivao sličnim natjecanjima, i to u Serdahelu, u povodu dana prosvjetnom djelatniku i književniku Stipanu Blažetinu, a gdje sam imao prilike poslušati pedesetak izrečenih stihova i priča. Uvijek me zadivljuje kada naša djeca – baš kako će te sada i vi – lijepo izvesti naučeno. Bilo kada vas slušam, pada mi na pamet: ako poslije zapitam iz kojeg je sela ili škole, hoće li mi znati odgovoriti. Naime, često mi se dešava da dobivam negativne odgovore, odnosno: „Én nem értem“. Ja bih vas samo pozvao na to, kada već naučite neke tekstove, onda ih znajte i na hrvatskome, na kojem mi govorimo, na kojem jeziku se predaje i uči u školskim ustanovama – iako ih nemamo toliko koliko bismo ih željeli – diljem zemlje. Ali, imamo naše okružne škole

i tri izričito znatne i važne hrvatske dvojezične ustanove. Vjerojatno je u njima nešto lakša situacija i nadam se da će tako biti svugdje. Sve ono, draga djeco, što budete naučili na hrvatskom jeziku, kada budete odrasli, kada budete tražili zaposlenje, da će te od njega imati velike prednosti bilo da ste iz Bačke, Baranje, Zale, Podravine ili Gradišća, taj jezik će vas veoma korisno poslužiti jer ljudima koji govore na hrvatskom – i danas pa i sutra – to će biti veoma profitno. Znam da neki od vaših roditelja ne govore hrvatski, ali bake i djedovi ga još znaju. Uskoro će i oni uvidjeti veliku prednost kada se hrvatski jezik što više upotrebljava u životnim svakodnevicama. Želeći vam ugodan boravak u Budimpešti kao i uspješno sudjelovanje, nadam se da ćemo se još u više navrata sretati, družiti i čuti, s nakanom da i dalje gajimo i čuvamo naš materinski jezik“ – rekao je na koncu Mišo Hepp.

Zatim je ravnateljica Marija Petrič predstavila članove prosudbenog odbora: bivša odgojiteljicu HOŠIG-ova vrtića, književnicu Katica Gubinski-Takács, odgojiteljicu i savjetnicu glavnogradske ustanove Evu Filaković i ravnateljicu koljnofske osnovne škole Agicu Sárközi.

Nakon što je predsjednica prosudbenog

odbora Eva Filaković, također pozdravivši nazočne, priopćila raspored natjecanja, predala je riječ učiteljici Katici Šokac, čiji je zadatak bio zaredom prozivanje – ovoga puta ukupno dvadeset i osam – učenika naših nižih i viših razreda iz: Petrovog Sela, Lukovišća, Dušnoka, Santova, Koljnofa, Budimpešte, Pečuha, Martinaca, Kerestura i Serdahela.

Dok je teklo zasjedanje, odnosno vijećanje prosudbenog odbora o rezultatima sudionika, natjecatelje i goste u predvorju je zabavljao školski trio: nastavnice, Mónike Hajdú, Marka Štajnera i Dávida Sebestyéna.

Prema bodovanju pojedinih priča, I. mjesto su postigli: *Nikola Vig* (4. r., Pečuh, «Pop i Ciganin»), *Sara Novak* (6. r., Serdahel, «Jana i biciklin»), *Mate Balog* (7. r., Lukovišće, «Ko raska šeće, toga kuga neće»), *Dora Meršič* (8. r., Petrovo Selo, «Šećer bi sol»).

Druga mjesta su postigli: *Éva Pákozdi* (4. r., Budimpešta, «Lav i miš»), *Berta Stipanov* (6. r., Santovo, «Ludi Alba»), *Marica Kovač* (8. r., Santovo, «Pijana Marica»), *Barbara Fenyősi* (7. r., Martinci, «Čiji posov više vrijedi»).

Treća mjesta su postigli: *Ema Molnar* (3. r., Kerestur, «Fratar i turski car»), *Marko Štimac* (Santovo, «Zet u gostima»), *Mato Išpanović* (4. r., Budimpešta, «Mali princ»), *Zvonimir Balatinac* (6. r., Santovo, «Mačak i sudija»).

Posebna je nagrada dodijeljena: *Luki Vujičiću* (1. r., Petrovo Selo, «Dida i riba»), *Ani Timar* (2. r., Petrovo Selo, «Zašto se svinja plakala»), *Martinu Patakiju* (4. r., Dušnok, «Drvosječa i vila»).

Svi sudionici dobili su spomenice, a osvajači prvih, drugih, trećih i posebnih mjesta poklon-knjige, tablice čokolade i poseban božićni poklončić.

Na koncu natjecanja troje učenika iz Petrovoga Sela – izvan natjecanja – predstavili su svojevrstnu kazališnu scenu izvedenu na Dan starih, s naslovom «Petroviške žene se pominaju», a pri kojoj je iskrsla – u šaljivom i ozbiljnom tonu – česta uporaba nepotrebnih mađarizama.

Učenci i njihovi pratioci potom su upoznali mogućnosti učenja materinskog jezika kao i uvjete koje pružaju škola i đački dom, a potom upoznali i povijesne znamenitosti grada Budimpešte. *Marko Dekić*

Tjedan hrvatskoga pletera u budimpeštanskom HOŠIG-u

Pod nazivom „Tjedan hrvatskoga pletera” u našoj školi održan je niz zanimljivih programa.

Profesor Mario Jerkić i ovoga je puta uspio sastaviti zanimljiv program u kojem su uživali i učenici i profesori, a što je najvažnije, i nešto naučili. U ponedjeljak, na otvaranju Tjedna mogli smo saznati nešto više o podrijetlu i značaju pletera u hrvatskoj povijesti.

Prikazani su i likovni radovi učenika na temu pletera, i na kraju su hrvatske pjesme ispunile našu školsku aulu i naša srca, u interpretaciji Marka Šteinera i školskog orkestra, te malih glazbenika naše škole.

U utorak se predstavljala plesna skupina nižih razreda. U vedrom raspoloženju kroza ples smo posjetili sve krajeve Mađarske gdje žive Hrvati.

U srijedu je bio Kviz Hrvatska, kada su se svi gimnazijalci nadmetali u tome tko zna više o matičnoj zemlji. Pitanja su bila vezana uza zemljopis, povijest, kulturu, šport i biologiju.

Najbolji su bili učenici 11. razreda: Bianka Müllner, Éilan Bogatin, Dora Kiš i Franciška Körmeni.

U četvrtak smo svi jako čekali brucošijadu jer je toga dana atmosfera uvijek vesela i šaljiva. Prvo smo se nasmiješili ujutro kada smo sreli brucoše u čarapama, boksericama namazanih lica da se jedva znalo o kome se radi. Pravi program započeo je od 17 sati u školskoj auli gdje su se brucoši predstavljali sa svojim programima, zatim su uspješno savladali šaljive probe koje su imali čast sastaviti učenici 10. razreda. Polaganjem prisege brucoša, sada se smatraju punopravnim članovima naše zajednice. Nakon programa veselje se nastavljalo u klubu Đačkog doma.

Na otvorenom danu, u petak, imali smo mnogo gostiju. Zainteresirani učenici i

roditelji razgledavali su školsku zgradu, posjećivali nastavne sate. S gostima iz Kerestura naši su učenici odigrali nogometnu utakmicu i nadmetali se u štafetnim igrama. (Dodatne informacije o našoj školi možete saznati na web stranici:

www.horvatiskolabp.sulinet.hu).

Državno natjecanje u lijepom kazivanju priča započelo je od 13 sati. Ovo natjecanje organizirali su Hrvatska državna samouprava i naša škola. Natjecanje su otvorili ravnateljica HOŠIG-a Marija Petrič i predsjednik Državne samouprave Mišo Hepp. Došli su učenici iz svih krajeva Mađarske. Zadivili su nas i odveli u čarobni svijet bajki. Članovi prosudbenog odbora, Eva Filaković, Agnjica Sárközi, Katica Gubrinski-Takač, imali su tešku zadaću.

Nagrađeni učenici dobili su knjige na hrvatskom jeziku, povelje i sitne darove.

Čestitamo svim sudionicima i zahvaljujemo Hrvatskoj državnoj samoupravi na potpori ovom natjecanju.

Druženje se nastavljalo i nakon natjecanja. Odgovorni profesori K. J. Bende, K. Šokac i B. Brindza organizirali su zanimljive sadržaje.

Školski orkestar dao je koncert, zatim u plesanici smo mogli uživati u hrvatskim plesovima i na kraju je karaoke okončao ovaj dan.

U subotu za razgledanja grada posjetili smo Budimsku tvrđavu. Saznali smo, među ostalima, da su nazivi „Buda” i „Pešta” slavenskog podrijetla.

Gosti iz Santova, Dušnoka, Kerestura otišli su doma nasmiješeni i radosni. I mi smo postali bogatiji s trenucima našega druženja.

I iduće godine srdačno vas čekamo i sve one koji još nisu bili na ovom natjecanju.

B. Brindza

Izradila: Dijana Kováč
iz Fičehaza

Sveta Barbara

Sveta Barbara († 3. stoljeće) – kršćanska svetica, djevica i mučenica, zaštitnica rudara i dobre smrti, jedna od 14 svetaca pomoćnika u nevoljama.

Život

Prema legendi, bila je kćerka Dioskorusa, bogatog trgovca purpustom i plemića u gradu Nikomediji u Maloj Aziji. Plijenila je pažnju ljepotom, inteligencijom i jednostavnošću. Otac ju je htio udati za bogatog prosca. Kako je bila lijepa, čuvao ju je kao dragulj i prije nego je otišao na dulje putovanje, zatvorio ju je u toranj s dva prozora. Kad se vratio, našao je na tornju probijen treći prozor, a na pragu njemu mrski znak križa. Barbara mu je hrabro priznala da je ona dala učiniti oboje: tri prozora, da je podsjećaju na tajnu Presvetog Trojstva, a križ, da je podsjećaju na otkupljenje.

Tajno je prešla na kršćanstvo, pod utjecajem đakona Valentina. Otac koji je bio tvrdi poganin, pobjesnio je od gnjeva kada ga je htjela obratiti na kršćanstvo i htio je ubiti. Uspjela je na čudesan način pobjeći u planine i sakrivala se tamo dok je nije odao jedan pastir. Zatočili su je i mučili, no rane su joj svaki put čudesno zacjeljivale. Osudili su je na smrt. Po nalogu suda, njen otac osobno joj je odrubio glavu. Ubrzo nakon toga pogodila ga je munja i umro je. Zajedno s Barbarom, mučeništvo je podnijela Sv. Julijana iz Nikomedije.

Prva adventska nedjelja na pragu

Dana 2. prosinca prva je nedjelja adventa ili došašća. Riječ *advent* dolazi od latinske riječi *adventus* koja znači dolazak Krista, tj. božićnih blagdana. Hrvatski naziv za ovaj blagdan je *došašće*. Prva nedjelja došašća ujedno je i početak crkvene godine. Započinje nova liturgijska godina. Crkvena se godina sastoji od božićnog i uskrsnog vremena te 34 nedjelje kroz godinu. Božićno vrijeme ima svoju pripremu koju zovemo došašće, kao što uskrsno ima korizmu. Advent općenito počinje one nedjelje koja je najbliža svetkovini Sv. Andrije (30. studenoga), a završava na Badnjak. Obuhvaća četiri nedjelje koje prethode Božiću u spomen na četiri tisućljeća koliko je, prema Bibliji, prošlo od stvaranja svijeta do Kristova dolaska. Došašće je razdoblje molitve, posta, specifičnih običaja i općenito pripremanja za proslavu Kristova rođenja. Prisutno je još od 567. godine i duboko je ukorijenjeno u europskoj i hrvatskoj kršćanskoj tradiciji. Uobičajilo se zapaliti prvu od četiri adventske svijeće uz obiteljsku molitvu i staviti vjenčić na vrata.

Odbor za mladež i šport o planovima za 2008. godinu

U subotu, 17. studenog, u Uredu Hrvatske državne samouprave u Budimpešti održana je redovita sjednica najmlađeg odbora Skupštine HDS-a, Odbora za mladež i šport, koji je kao samostalno tijelo utemeljen prvi put u novom sazivu ove godine. Na sjednici, kojom je predsjedavao predsjednik Geza Völgyi ml., sudjelovali su Julija Bošić-Németh, Arnold Barić i Stipan Balatinac, odsutan je bio Zoltan Farago. Kao prvo jednoglasno su prihvaćeni Pravilnik o organizaciji i radu, te prijedlozi za djelokrug i zadaće Odbora, sukladno Pravilniku o radu i organizaciji Skupštine HDS-a, koji će na idućoj sjednici biti podneseni Skupštini radi dopune Pravilnika o radu i organizaciji Skupštine HDS-a. Usvajeno je i izvješće o radu Odbora za 2007. godinu, a zatim se raspravljalo o prijedlozima plana rada i programa za 2008. godinu. Kako Odbor smatra da je najvažnija zadaća uključivanje mladih u život hrvatske zajednice u Mađarskoj, među najvažnijim zadaćama i programima predlaže priređivanje cjelodnevnog seminara za mlade o aktualnim problemima, planovima, susrete mladeži u Budimpešti, Pečuhu i Gradišću, temeljeći se na srednjoškolske i studentske sredine, ali i mlade koji su već zaposleni.

Predlaže i podupire organiziranje športske croatiade, malonogometne turnire za djecu školske dobi i odrasle, u okviru toga druženje mladih uz razne popratne sadržaje, glazbu, upoznavanje i populariziranje hrvatskih izdanja, folklorne smotre na kojima bi se stručno ocjenjivao rad kulturno-umjetničkih društava, po mogućnosti i priređivanje susreta mladih pjevača, uključivanjem hrvatskih medija u Mađarskoj. Zalaže se za bolje povezivanje i međusobno upoznavanje hrvatskih regija i naselja u Mađarskoj, organiziranjem redovitih školskih, kulturnih i športskih programa. Planovi se mogu ostvariti prema novčanim mogućnostima i putem raznih natjecanja, i uza suradnju s odborima za kulturu te odgoj i obrazovanje.

uredništvo

BUDIMPEŠTA, PEČUH – Nedavno je tiskana *Etnografija Hrvata u Mađarskoj 2007.*, njezin 12. broj. Razni hrvatski autori iz Mađarske i Hrvatske obradili su važne dionice iz hrvatske etnološke baštine Hrvata u Mađarskoj, a ima riječi i o hrvatsko-mađarskim prožimanjima. U pripremi je i novi, 13. broj ovog izdanja.

Sveti Martin pokrstil je vino

Selo Sumarton, koje je dobilo svoje ime po svom zaštitniku Sv. Martinu, i u kojem živi podosta muškaraca s imenom Martin, već nekoliko godina dostojno slavi crkveni blagdan svog zaštitnika. Osim uobičajenoga proštenja, već se godinama održava Martinje na kojoj se priredbi udomaćilo i krštenje mošta. Taj je običaj u selu dobio pravo mjesto od ove godine kada je utemeljeno Društvo prijatelja vina. Članovi mu rade na tome da vina s „Kamanovih gorica“ budu poznata po kakvoći i okusu. Martinje, priređeno 11. studenoga, bilo je mjesto i za njihovu promidžbu. Na kraju programa sumartonski su vinari nudili svoje mlado vino.

Blagdan Sv. Martina uvijek je 11. studenoga, tri dana nakon svečeve smrti. Pučko veselje dugo je pratilo taj blagdan na Zapadu, tako se on udomaćio i u našoj zemlji. Toga se dana pilo mlado vino, tako se u nekim vinorodnim krajevima uobičajilo da se za dan Sv. Martina "krsti" mlado vino. Istoga dana u mnogim je mjestima bio sajmeni dan, prigoda za sklapanje velikih poslova i potpisivanje ugovora. Dugo vremena na Zapadu Sv. Martin bio je najomiljeniji svetac. Njegova pak gesta nesebične ljubavi, kad još nije ni bio punopravan kršćanin, u pučkoj mašti lik revnog biskupa pretvorio je u vječno mladoga konjanika koji mačem siječe svoj plašt u dva dijela da bi pokrivanjem promrzlog namjernika ublažio djelovanje zime. O tim njegovim dobrim djelima govorio je na svetov misli mjesni župnik István Marton. Gostoprinstvo Sumartonaca opet je bilo na mjestu jer u posljednjim satima napunila se dvorana Seoskoga doma mještanima i mnoštvom gostiju iz okolnih naselja, pa čak i iz Budimpešte i Hrvatske.

Omiljena nogometna utakmica ni ovaj put nije izostala. Domaća momčad i NK iz Lentibe odigrali su utakmicu na kojoj je, na zadovoljstvo mještana, pobijedio NK Napred 5 : 2.

Kulturni program započeo je s džezglazbom Kanizsa bigbenda, i slijedilo je krštenje mošta. *Došiel bu došel sveti Martin, on ga bu krstil, ja bum ga pil. Kumek moj dragi, daj se napij.*

Dugo nas ne bu, daj se ga vžij" počeo je s ceremonijalom privremeni biskup Miljenko Kanižaj, tajnik KUD-a iz Svete Marije dok mlado vino nije pokršteno. Nekoć se na Sv. Martina zaključila gospodarska godina, obračunalo se, pa je sumartonska Mjesna samouprava 2004. g. odlučila da će dodjeljivati priznanja onim ljudima koji su pridonijeli razvoju naselja. Od te godine prilikom Martinja uručena su priznanja u više kategorija.

KUD Sumarton ni ovaj put nije iznevjerio svoju publiku, pripremao se s novim pjesmama i koreografijama. Mješoviti zbor od jeseni ima novog umjetničkog voditelja: Enikő Cselenyi, učiteljicu glazbene umjetnosti, s kojom su pjevači naučili pjesme o vinu i nekoliko pučkih pjesama u četiri glasa.

Skupina mladih trubača pod vodstvom učitelja Žolta Trojka ponovno se dokazala novim skladbama i uravnoteženim sviranjem. Plesači su ovaj put naučili mađarski ples s vinskih bocama. Od jeseni redovito proba i mala skupina plesača, koja je nastupila s gradišćanskim plesovima. U veselim plesovima djeca su uživala, a jednako tako i publika. „Sumartonski lepi dečki“ nikada ne mogu dosaditi publici. Pratio ih je buran ples i kod starih i kod novih pjesama.

Kako bi priredba bila cjelovita, uvijek se priređuje i kakva izložba. Darko Poljak iz Svete Marije, filatelist i numizmatičar, i dr. Ivan Janda iz Kaniže prikazali su dio svoje zbirke

Mladi trubači

markica i starih novčanica. Mnogi su pomno razmatrali novčanice iz Austro-Ugarske Monarhije i markice iz cijeloga svijeta. Izlagači već više od 20 godina se dopisuju, a sad su se prvi put osobno sreli na toj izložbi.

Priznanja sumartonske Mjesne samouprave Povodom Dana sv. Martina načelnik Lajoš Vlačić uručio je priznanja osobama koje su pridonijele unapređivanju naselja na raznim poljima.

Za „Lijep okoliš Sumartona” obitelji Štefa Doboša. Obitelj Doboš već se godinama ističe uređivanjem vrta i dvorišta te ulice pred kućom. Između jarka i pločnika u ladicama uvijek cvjeta cvijeće. Pri obnovi kuće pripazili su da se očuva stari stil, a lijepo održavaju i sjenik.

Za „Lijep okoliš Sumartona” obitelji Zoltana Kapuvarija. Njegova je obitelj sagradila kuću na križanju Ulice Ustava i Mira, što iziskuje velik napor pri uređivanju dvorišta i ograda. Znatno više trave treba kositi u dvije ulice. Dvorište im je lijepo uređeno, imaju obilje zimzelenog bilja i cvijeća.

Priznanje „Najbolji dak Sumartona 2007” preuzeo je Zoltan Maroš. On je student na Sveučilištu ELTE i pohađa struku informatike i matematike. Osim učenja izradio je web-stranicu sela Sumartona, koju neprekidno obnavlja. Temeljni je član tamburaškog orkestra, na nastupe marljivo se sprema, uvijek sudjeluje u organiziranju KUD-ovih priredaba.

Priznanje „Za športski život Sumartona” preuzeo je Ladislav Švelec. U povijesti sela Ladislav, zvan Šveca, najistaknutiji je nogometaš FC Napreda. Svoju nogometašku karijeru započeo je u rodnome selu, zatim je nastavio u keszthelyskom Haladásu. Dosada je jedini sumartonski nogometaš koji je igrao i u prvoj ligi. Igrao je u Letinji, u budimpeštanskom Videotonu, u kaniškom Hodošanu, a bio je istaknuti igrač i u Čakovcu. Neko je vrijeme igrao u Austriji, a sada je opet igrač NK Napreda, s kojim je uspio osvojiti prvo mjesto u kupu. Kolege ga vole, a mladima je uzor; mnogo pomaže u vodstvu nogometnoga kluba.

Priznanje „Za kulturni život Sumartona” pripalo je Stjepanu Tkalcu. Već umirovljeni učitelj započeo je raditi u Baranji, nastavio u Vemenu (Véménd), a 1970. vratio se u rodno

Izlagači filatelisti

selo i do umirovljenja radio je u Sumartonu i Serdahelu. Bio je voditelj nekadašnjega kulturnog doma, organizirao je kulturne programe u Bedekovićevoj kuriji. U njegovoj organizaciji više puta su nastupali poznati pjevači iz Mađarske. U posljednje vrijeme redovito publicira u Sumartonskim novinama.

Priznanje „Za Sumarton” uručeno je Joži Mihoviću. Čika Joža je kovač i bravar, savršeno radi. Otkada je u mirovini, svojim radom dobrovoljno pomaže selu. Sudjelovao je u radovima obnavljanja nogometnog terena, pomogao je pri obnovi crkve. Napravio je uređaj za dizanje i spuštanje zastora na pozornici doma kulture, stjegove kod samouprave, obnovio je igračke u dječjem vrtić, popravlja alate domara sela i obavlja druge poslove.

Uručena su priznanja i osobama koje su mnogo pridonijele gajenju suradnje između općina i samouprava. Priznanje je uručeno:

Mariji Frančić, načelnici Svete Marije, s kojim je naseljem suradnja vrlo dobra. Osim kulturnih i športskih veza oživjela je suradnja i na polju školstva; Lászlóu Hajdúu, načelniku budimpeštanskoga XV. okruga i parlamentarnom zastupniku; Mladenu Čonki, vijećniku iz Donjega Kraljevca i Stjepanu Kuzmi, predsjedniku Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskoga XV. okruga za plodonosnu suradnju između Sumartona i Donjega Kraljevca te gradske i manjinske samouprave XV. okruga u Budimpešti.

Zoltan Maroš, među nagrađenima bio je najmlađi: *Vrlo sam ponosan na ovo priznanje. Vrlo mnogo mi znači jer sam ga dobio od svojih, tj. u rodnome selu. Ponosan sam što sam iz Sumartona i da sam Hrvat, mada s jezikom svojih predaka još imam teškoća, ali nastojim ga usavršiti. Pohađam školu u Budimpešti, ali svakog vikenda dolazim doma, jer tu me čeka društvo, vrlo volim svirati s tamburašima, hobi mi je glazba, ne samo svirati već i slušati.*

beta

Predstavnici Kapošvara u Mostaru

Već na Hrvatskome danu u Kapošvaru dopredsjednik Hrvatske manjinske samouprave Tibor Čuč izvijestio je nazočne da se grad Mostar želi povezati s Kapošvarom, naime, preko telefonskih razgovora već se govorilo o tome.

Na poziv mostarskoga gradonačelnika Ljube Bešlića, 26. listopada krenula je mala skupina u Mostar, u kojoj su bili i Károly Szita, načelnik Kapošvara, i Marko Kovač, predsjednik Zemaljskoga hrvatsko-mađarskog prijateljskog društva i Hrvatske manjinske samouprave, te Kornél Karsai, referent za međunarodne odnose.

Kapošvarce u Mostaru dočekali su gradonačelnik Ljubo Bešlić, Selenka Kamerić, stručna savjetnica za međunarodne odnose, Imre Varga, veleposlanik Republike Mađarske u Bosni i Hercegovini, te Zoltán Horváth, drugi konzul.

Prilikom susreta raspravljalo se o mogućnostima suradnje ponajprije na polju kulture, športa i turizma. Gosti iz Mađarske obišli su grad, upoznali se sa znamenitostima Mostara, a u večernjim satima posjetili su i hodočasno mjesto Međugorje.

POZIVNICA

Hrvatska manjinska samouprava u Sambotelu srdačno poziva Vas i Vašu familiju
2. decembra 2007. ljeta
u 15 uri na

ADVENTSKI KONCERT

koji će se održati u crikvi SVETOGA KVIRINA (Sambotel, Trg Szalézi)
Svetu mašu će služiti u 17 uri Ivan Šneller, dekan iz Petrovoga Sela
Sudjelovat će:
Mješoviti zbor ĐURĐICE iz Sambotela
Mješoviti zbor iz Narde
Zbor Slavuj iz Hrvatskih Šić
Jačkarni krug iz sela Egyházashetyea
Zbor Sv. Cecilija iz Sambotela
Pjevački zbor iz Prisike
Ženski zbor LJUBIČICA iz Petrovoga Sela
Na svetoj maši će jačiti zbor iz Hrvatskih Šić
Svečujte s nami!

Organizatori

**Koncert
Gorana Karana
i njegovog sastava
u Domu kulture „Attila József”
(XIII. József Attila tér 4.)**

Hrvatska samouprava XIII. okruga
poziva Vas na
„Hrvatsku večer”
koja će se održati 15. prosinca 2007.
s početkom u 19 sati
u prostorijama Doma kulture „Attila József”
(XIII. József Attila tér 4,
postaja autobusa br. 4)
U programu sudjeluju:
Goran Karan i orkestar
Ulaznice se mogu kupiti kod
Jelice Pašić-Drajko
(mobitel: 06-20-988-9317)

Božićni koncert Pečuh 2007

u organizaciji MTV – Hrvatske redakcije
Pečuh
Hrvatskoga kazališta u Pečuhu
Generalnoga konzulata Republike Hrvatske
u Pečuhu
Srdačno očekujemo Vas na Božićni koncert
u Pečuhu, koji će se održati u subotu
15. prosinca 2007. u 19 sati

Mjesto koncerta:
Aula Pečuškoga medicinskog fakulteta
(Pečuh, Ul. Szigeti 12)

Uspjesi hrvatskoga športa

Nogomet – veličanstvena pobjeda Hrvatske na Wembleyu protiv Engleske

Nakon prvog i jedinog poraza od Makedonije (2 : 0) u kvalifikacijama za EP 2008. u Austriji i Švicarskoj, a zahvaljujući pobjedi Izraela nad Rusijom (2 : 1) u istome kolu, Hrvatska je već osigurala nastup na Europskom prvenstvu, pa je posljednji kvalifikacijski susret u Engleskoj mogla igrati bez opterećenja. Premda su Bilićevi izabranici unatoč tome najavljivali da će ići na pobjedu, malo tko je očekivao da Engleska, kojoj je bio dovoljan bod, neće izboriti odlazak na Europsko prvenstvo. Vatreni su pokazali da mogu igrati protiv svake izabrane vrste, pa i protiv velesile kao što je Engleska, kolijevka najljepše sporedne stvari na svijetu. Veličanstvenom pobjedom Hrvatske 3 : 2 i pobjedom Rusije protiv Andore 1 : 0, Rusija se kao druga u skupini plasirala na EP. Pogocima Nike Kranjčara u 8. i Ivica Olića u 14. minuti Hrvatska je pokazala da ima što tražiti na Wembleyu, pa iako su Englezi došli do izjednačenja, svega 13 minuta bili su na EP, sve njihove nade u 77. minuti uništio je sjajnim udarcem Mladen Petrić. Kod rezultata 2 : 1 Hrvatska je mogla dati još koji pogodak. I kod 2 : 2 nije stala, nije se zadovoljila i pošla je na pobjedu. Slaven Bilić uvodi Pranjića, zatim i Petrića, koji

režiraju završnu scenu, i Hrvatska je povelu, konačno i pobijedila s 3 : 2. Pobjednička pjesma hrvatskih navijača dugo se orila, dok su engleski navijači ostali potpuno razočarani, ne vjerujući da ih je Hrvatska tako nadigrala na svom terenu. Englezima je ostala samo utjeha da se nekoliko dana kasnije, nakon održanog ždrijeba u Durbanu, nadaju osvjeti u Kvalifikacijama za SP 2010 u Južnoj Africi.

Nogomet – opet Engleska

Hrvatska nogometna reprezentacija u kvalifikacijama za SP 2010. godine u Južnoj Africi igrat će u 6. skupini, a ždrijebom koji je 25. studenog održan u Durbanu za suparnike je dobila Englesku, koju je izbacila u kvalifikacijama za predstojeće Europsko prvenstvo 2008. u Austriji i Švicarskoj. U skupini su još Ukrajina, Bjelorusija, Kazahstan i Andora. *Ne bojimo se nikoga, možemo sa svakim igrati, ali ova skupina je užasno teška i ždrijeb nam nije bio sklon* – komentirao je izbornik Slaven Bilić. Po njemu, Engleska i Ukrajina teško će dopustiti da se dva puta zaredom ne kvalificiraju na veliko natjecanje, istaknuvši da iz drugog i trećeg bubnja Hrvatska nije mogla dobiti teže suparnike. Dodajmo kako će u prvoj skupini Mađarska igrati s Portugalom, Švedskom, Danskom, Albanijom i Maltom.

Plivanje – europski rekord

Sanja Jovanović na 35. međunarodnom plivačkom mitingu Mladosti u Zagrebu oborila je europski rekord na 50 leđno za male, 25-metarske bazene, čime je postala prva hrvatska plivačica koja drži europski rekord.

Atletika – pothvat godine

Najbolja hrvatska atletičarka i svjetska prvakinja iz Osake Blanka Vlašić nije izabrana za najbolju atletičarku svijeta u izboru Međunarodne atletске federacije, iako je na internetskom glasovanju dobila najviše glasova, ali joj je na svečanosti održanoj 25. studenog u Monte Carlu dodijeljena nagrada za najbolji rezultat godine.

Skijanje – treće mjesto u slalomu

Ana Jelušić osvojila je 3. mjesto u drugom slalomu sezone voženom 25. studenog u kanadskoj Panorami, Nika Fleiss je 21, a Sofija Novoselić nije se uspjela plasirati u drugu vožnju, ona je završila na 46. mjestu od 75 skijašica.

U prvom veleslalomu sezone u Lake Louisu Ivica Kostelić je osvojio bodove, završivši na 28. mjestu.

S. B.